

A hiányzó test

84.

Körben a bábok egy-egy madzagra aggatva, Goldenmann Ella közepén állt. Az egyszerű ember útnak indul, aztán minden formát magára ölt, eljátszik vele az élet, és végül a bohóctól a királyig mindenkiről tudja, hogyan él. Mindenki benne van. A halálban százféle alak válik a végén egy egésszé. Amíg Ella a bábokat nézi, mindegyik szemében önmagát látja, János vitézében és a bohócében is, túldoldalt a sárkányében, a meztelen fabábéban, Éváében. Elviselhetetlenek. Pedig ő készítette mindet, saját kezével faragta, csiszolta, festette, miután megálmodta a testüket és a lelküket is. Éppen olyan élettelenek voltak a testek, mint a hajcsat és a lista, ami Goldenmann Lujzából maradt, miután a kórházba érkezett éjszaka. A doktornő elé tolt egy papírt, itt írja alá, Ella. A részvétem úgy hullott ki a szájából, ahogy csokoládépapírt ejt el az ember, nem volt sem tartalma, sem súlya. De éles fénnel és szívbe hasító csörgéssel fogta fel a föld, Ella pedig életében először semmire sem gondolt, ő lett az aláírás és a toll, a kórház fertőtlenítőszaga, a doktornő közönye, a kihullott szó, a padló, ami a szót felfogja. Szédülni kezdett, mert úgy tűnt, ebből a körből már sosem lesz képes kiszállni.

Úgy nőtt fel, mint Ábel édeslánya. Születése után két hónappal fogadta Ábel örökbe a húga lányát, a keresztelőn már mellette állt, egyszerre, mint apa és keresztapa. Csak Lujza halála után hasított belé a gyanú, gyötrő felismerésként, hogy talán a vér szerinti apja sosem volt halott, sőt, még él. Lujza esténként Jánosról mesélt, és sokat nevettek, mert János mindenféle vicces helyzetbe keveredett élete során, a kis Ella szemében a papa évről évre bátor óriássá vált, Ábel pedig egyre gyakrabban és ingerültebben szólt a testvére, hogy hagyja már abba az esti mesét. Mert Lujza minden áldott este ezzel fejezte be a napot, ezzel indította el az álmok útján a kislányát, hogy lefekvéskor a János szoborról mesélt. Ella pedig úgy mesélte a többi gyerekeknek, neki maga Szent János az apja. El sem tudjátok képzelni, hogy miféle homokkőből csiszolták ki azt a gyönyörű orrot. Pont olyan, mint az enyém.

A kehely és a sas meséjét kellett kérnie, amíg nem tudta megjegyezni az apostol nevét, és később már fejből mondta, hogy hogyan járta végig Jézussal a Golgotát, és ő volt az is, aki Péterrel együtt elkísérte Máriát az üres sírhoz, hogy megbizonyosodjon a feltámadásról. Száz évig élt, ami a kis Ella számára az egyetlen bizonyosság volt az időre, hiszen saját szemével látta a szobrot. Akkor úgy tűnt, az érintés tesz valóságossá mindent. De későn nézett Goldenmann Ábel szemébe, hogy meglássa, miből és ki álmodta meg János vörös homokkő testét, amibe Lujza beleszeretett. Vagy túl korán kezdték el csúfolni a gyerekek, és mindez annyira fájt, hogy megnémult belé. Ha kimondom, van, ha nem mondom, nincs. Lehet így is élni, és érintés nélkül is valóságosnak tudni be az Istent.

Csak most, a hajcsattal a kezében tudta kimondani, amit érzett. Kimondani, ami nincs. Hogy az ő apja nem más, mint maga János apostol, egy málló szobortestben. És ha Lujza meghal, nincs több tanú, aki ezt igazolhatná. Mert Ábel néma volt. Testvére halála után szinte eszét vesztette, nem hangosan, mint a bolondok, csak csöndben, ám így sokkal fájdalmasabban. Naphosszat a műhelyben volt, késő éjjel tért haza, akkor is csak bedőlt az ágyba, ruhástól, mosdatlanul húzta magára a takarót. Ella onnan tudta mindezt, hogy egyik éjjel utánament, kérdezni akart, de legalábbis beszélni arról, amit felfedezett. Tudni akarta, igaza van-e. Erősebb volt még benne a tudásszomj, mint a bölcsesség, és hosszú hónapoknak kellett elteltelnie, mire belátta, megtanulta, és fájdalmas következtetést vont le arról, mire is az élet. Ábel utána csak annyit mondott, úgysem hagytál volna addig nekem békét. Most már tudod. A tudás nyugalmat hozott, a rettenet nyugalalmát. Hogy ami van, az bevégeztetett. Mindegy, Isten vagy maga Szent János gondolta ki ezt ilyen szépen, de van feltámadás, és Jézus mögött tényleg üres a sír. Hiába keresték a testét. Hiába vették kezükbe a golyocsot, nem bújt meg abban semmi és senki. Akkor valami megtört Ellában, mert arra gondolt, ugyanilyen az ő élete is, és miközben a lepedőt vasalta, egy pillanatra megállt. Hát, akkor ez az anyag, amibe az anyját bele fogják tekerni. Ez fog ráégni a felhólyagosodó bőrre, ez ég bele a húsba, és ez szárad rá a csontra is. Akkor persze már felismerhetetlen lesz, Jézus arca éppen úgy, mint Goldenmann Lujzáé, vagy majd valamikor a sajátja. Mint most Ábelé éjszaka. Nő nélkül az ember semmit nem ér, mondta a temetőőr, és megszorította Ábel vállát. Azt hitte, a feleségét temeti, és Ella arra gondolt, hát akkor legalább ennyi járt. Az anyja szeme, az apja szeme. Ábel fájdalma, mert most már ő az egyetlen, aki elmesélheti, mi történt. Aki tudja János titkát, tudja, valójában hol lakik az Isten, és mit jelent a szeretet, hogyan gondolták ki ezt odafönn, és idelelni mi valósítható meg belőle. Mi az, hogy kevés.

Elálllok a képtől, nézem messzebről a Goldenmann lányt, valami van a hátán. A kép miatt jó lenne tudni, angyalszárny az vagy kereszt. Most még azt hiszem, sok múlik rajta. Azt hiszem, van elkülönбözödés. De attól, hogy rájött, Ábel és Szent János egy, ugyanúgy megy tovább minden. Az apák szomorúsága, igaz, Goran? Izaak Zinger teleírt üres lapjain húzódik minden. Miközben egy óra méri az időt, és mutatók nélkül figyelmeztet arra, hogy nem az a fontos, mennyit mutat, hanem amire mutat. Az egyetlen jelen pillanatra. A pályaudvar olyan, mint egy templom, ott ülök a gerinc kettős S-séhez hasonló forma padon, várom anyát, és a különböző várakozásokra gondolok, mennyi pályaudvar, mennyi felszálló ember, mennyi resti, kávék, avasi keserűk, az évek számának megfelelően. Szép életed van, Joanna Maya, nem kérdés, nincs mit panaszkodni. Utólag majd összeáll minden egygé, mint Ella bábjaiban.

Hajnalban megtörtént a csoda, mostanáig beszélgettünk, hajnali fél háromkor vettem elő a papírt és a tollat. Anyám elmesélte, hogyan szökött be apámhoz egy hotelszobába, mindez olyan, mint egy újjászületés, de nem is magam miatt, hanem miatta. És kicsit miattunk is. Drága Goran! Láttam a szemében egy töredéknyi megnyugvást, megkönnyebbülést, és igen, biztos, hogy én is sok mindent megérték majd ebből. Tudom, ez egy olyan hajnal, amely után minden másképp lesz. Nehéz mondatok, bár könnyűnek hazudja magát a szívem – abból látom, hogy valami

történt, hogy másnap olyan migrénem van, mint kamasz koromban volt, sírni tudnék, hogy miért kell ezt, de csak szótlanul fekszem, Szent Péter, Csontváry, Zsolnay azon vannak, hogy fogjam be végre a szám.

Most már tudom, vannak helyek, ahova anyával kellett először eljutnom. A Szent Péter bazilika tornya és maga Szent Péter távolról ölel, fentről néz le rám, de érzem, egyszerre mozdulunk, ez most már nem kérdés. Ahhoz, hogy valamire rájőjsek, előbb vele kell végigmenni az oszlopok között. Belépünk, keresztet vet, most jut eszembe, hogy tőle tanultam, azt is, a padsorok előtt guggolni kell, térdelnie az Isten szent színe előtt. Szétválnak, mert vannak termek, ahol egyedül kell lennem, egyedül például Péterrel, aztán már jön velem, jön velem, bennem a kulcsokkal, és nyílik a test, azt mondja, még elfuthatok, de miről beszél, ha már bennem vannak az ujjai. Finoman nyúl hozzám, szinte csak a hajamat simítja végig, mintha csak teát tenne le mellém, és hagy, csináljam a dolgom, menjek végig az úton, ő most már úgyis mindig velem lesz, bennem van, ne féljek, mert nincs mitől.

Az attempлом oszlopai elég magasak ahhoz, hogy előtte kikérdezzék, tudom-e az össze stációt. Anyával együtt betűzzük, a domborműveken ez most Veronika kendője, ez a feltámadás, másik irányba kellett volna haladni, mondja anyám, de leintem, ne aggódjon, ugyanoda jutunk.

A padba félmozdulattal int, hogy kövessem, magnóról szentbeszéd szól, azt hallgatjuk. A pap a térről és az időről beszél, hogy meg kell szentelni a tereket és az időt, megállni vasárnap, és időt fordítani magunkban az istenkapcsolatra. Fura a szó, mesterkéltnek érzem és kopottnak, ő azzal folytatja, minden rendben, ha ez rendben van, és semmi, ha ez nincs. Vagyis ha a leginkább összezsapnak a hullámok a fejünk felett, akkor kell csak igazán imádkozni, bármilyen haszontalannak is tűnik abban a pillanatban.

A kapun párhuzamosan futnak az ó- és újszövetségi jelenetek, pár perccel később a tornyokat nézem, párhuzamosak azok is, az egymást tartó boltívek után most az egy irányba néző tekinteteket látom, ekkor kondulnak meg a harangok, dél van. A dőmbeli kezdi, számolom, tizenhárom, nem értem, miért pont annyi, anya megáll, kicsit és félve, de belém karol, könnyes a szeme. Olyan jó, mondja, és én is csak ennyit tudnék mondani, de aztán ennyit sem. Marad a bölintés, a kulcsok a szívben, Péter tekintete, miközben elindulunk az ókeresztény sírok felé.

Ott egy férfit látok, mintha jósolna a város, egy kisfiúval lépnek éppen a semmire, a sírok feletti üveglapot anya inkább elkerüli, azt mondja, ez a mélység sok lenne neki. A férfi engem néz, miközben a gyerek kezét fogja, valójában hozzám beszél, nekem akar a kövekről beszélni. Rámosolygok.

A mauzóleum egy kérdés marad: vajon állítok-e valaha ekkora emléket Gorának, a szüleimnek vagy bárkinek, akit szerettem, egyáltalán, mondd, Szent Péter, van-e szeretet mindebben, és ha nincs, hol van, miben bujkál. Péter hallgat, aztán álmomban azt mondja megint, ne féljek, emberi ésszel csak megsejteni lehet mindent, ami van, ami történik.

Mesélek anyának a Zsolnayokról, Goldenmann Ábelről és Lujzáról, de összekeverednek a fejemben az adatok, hiába olvastam el kétszer. A helyére a csönd kerül, lábujjhegyen lépkedünk körbe-körbe, anya szól, látom-e, hogy ahogy besüt a nap, aranyszínnel csillog a csempe. De nemcsak a csempe, hanem a padló, eozin

az oltár, és eozin Jézus a kereszten is. A rózsaszín kiállítás és a Gyugyi-gyűjtemény hazaút is: mellettünk egy idős férfi mondja a feleségének, gondban lennének, ha kapnánk egy ilyen tálat. Én elkezdek nevetni, mire a férfi folytatja, majd veszünk egy vitrint, fordul az asszony felé, az meg rám néz, hogy ugyan kinek produkálja magát a férje. Mamába karolok, kijjebb húzom, nézegetjük a formákat és a mintákat, a rizsest és a tigrisest próbáljuk megkülönböztetni, a méhformát megy a legkönnyebben. Eszembe jut Passuth Gyula dédnagyapám és a porcelánjai, anyának is, s könnybe lábad a szeme, mondom neki, hogy ne sírjon, örüljön, hogy láthatuk, megélhettük mindezt, bólogat.

Nézni a porcelánt, otthon lenni benne, vagy csak a szóban: vitrin, mögötte a te-áskészlettel, anyával összenézni, hogy igen, ez a minta van otthon, igen, ebben elveszek, mert olyan az eozin, hogy arra nincsenek szavak, az időnek nem hossza van, hanem mélye, mert végig szét akart repedni a fejem, a migréntől sírni tudtam volna, de csak széttártam a karom megengedően, hogy nem tudom, miért és mi ez, Uram, de legyen, fájjon.

Goran, beleszédülök abba, aki vagy. Folyton úgy lépek, mintha egyszerre mozdulnánk, minden mozdulatomban benne vagy. Nézem anyát, iparkodik, szuszogva szedi a levegőt, ahogy a pályaudvarra sietünk. Közben a testét figyelem, illesztetem a cserepeket, hogy ebben laktam, és most itt gyalogol mellette a testem, amely vár valakire, hogy annak legyen otthonos. Éjjel álmodtam, hatalmas terekben lakott, de csak az egyik szobát használta az idegen, a másokra az volt írva, hogy tükröszoza. Oda magamtól nyitottam be, ő zavarban volt, azt mesélte, úgy hitte, abban fog élni. Aztán minden másképp lett. Tetszetek a galériák, a tér oszottsága, a magasan nyíló ablakok, de kicsit félttem abban a tükrösben, bár befűtötte, s így meleg volt. Tetszett a sok fa is, az ácsolt gerendák találkozása, az érintkezés szögei. Az idegen a szemembe nézett, és azt mondta, azt hitte, ez lesz a kedvesebb szoba, de most már tudja, sosem fog itt élni. Azt válaszoltam, tudom, és ezzel semmi baj nincs. Kinyitotta előttem az ajtót, előreengedett. Ettől én jöttem zavarba, és hátrafordulva mentegetőzni kezdtem, hogy ne haragudjon, többet kellene hallgatnom, hogy feszesebbek legyenek a mondataim. Valahogy így indult. Ébredés után már tudtam róla, olykor hallgatva válaszol. Az újvidéki Atinában találkoztunk, aztán a Sainte Chapelle előtt éjfélkor Párizsban. Egy versről mesélt, melyben Jézus honvággyal tekint le az égből, hiányzik neki a galileai eső, az ács-mesterség, a forgács illata. Párizsba nem kezdett bele, azt ígérte, majd elmeséli. És még sok mást is. Aznap éjjel együtt mentünk haza.

Life is easy! Life is beautiful! – jutott eszembe Velibor Boba, hogy milyen igaza volt. Goran, édes Goran. A jelenléte olyan már, mint a levegő. Vagyis nem kell megérteni, mert a részemmé lett, az egész út, minden pillanat, amit a képpel töltöttem, azért volt, hogy egygé váljak vele, és belássam, nincs elkülönböződés. Goran vagyok, ahogy elindulok, és Kailash szent hegye felé lépek, itt van bennem a hegy is, Lujza és Ella, maga Szent Péter a kulccsal. Az összes nő, az összes férfi, mind. És a gyerekek.

A szerelemről nem tudok semmit. Soha többé nem lehet úgy egymáshoz érni. Em-lékszel, Goran, hogy ezt írtam? Igaz volt minden szó. Soha többé ugyanúgy. Mindig csak utoljára, és egyszerre. Forog a pörgettyű, Hannah Zingert látom nevetni végre.